

Taalopdracht bij Heroides XVI en XVII

De eerdere teksten die je van Ovidius gelezen hebt waren voornamelijk verhalend, zeker de teksten uit de Metamorfofen. Dat betekent (onder andere) dat de werkwoordsvormen die je veel bent tegen gekomen verleden tijden waren, in de indicativus.

De teksten die je nu gaat lezen komen uit de Heroides en zijn brieven. Je gaat een brief van Paris lezen en het antwoord van Helena. Ze hebben het beiden over heden, verleden en toekomst, en wat ze zouden willen of gewild hadden.

Opdracht 1: Oriëntatie op genre

In de brieven van Paris en Helena komen veel verschillende werkwoordsvormen voor, in verschillende tijden (praesens, imperfectum, perfectum, plusquamperfectum, futurum en futurum exactum) en modi (indicativus, imperativus, conjunctivus).

Welke werkwoordsvormen (tijd en modus) verwacht je voor

- Dingen die in het verleden gebeurd zijn.
- Dingen die in het verleden niet gebeurd zijn maar die Paris en/of Helena wel hadden gewild.
- Dingen die in het heden plaatsvinden.
- Dingen die nog moeten gebeuren.
- Dingen waarvan Paris of Helena willen dat gebeuren.

Opdracht 2: Herhalen vormleer en gebruikswijzen

Onderstaande passages komen uit teksten van Ovidius die je al gelezen hebt. Bestudeer de passages goed en kruis dan op basis van de **vormleer**, **betekenis** en **context** het juiste antwoord aan.

Met. 1.488-489 (Apollo en Daphne):

Ille quidem **obsequitur**, sed te decor iste, quod optas, esse **vetat**, votoque tuo tua forma **repugnat**.

- obsequitur, vetat en repugnat* zijn futura. Dit is een uiting over de toekomst.
Hij zal weliswaar toegeven, maar die bekoorlijkheid zal jou verbieden te zijn, wat jij zal wensen, en jouw schoonheid zal zich verzetten tegen jouw wens.
- obsequitur, vetat en repugnat* zijn indicativi in het praesens. Dit zijn historische praesentia.
Hij geeft weliswaar toe, maar die bekoorlijkheid verbiedt jou te zijn, wat jij wenst, en jouw schoonheid verzet zich tegen jouw wens.
- obsequitur, vetat en repugnat* zijn conjunctivi in het praesens. Dit is een wens van de verteller (optativus, vervulbaar).
Moge hij toegeven, maar moge die bekoorlijkheid jou verbieden te zijn, wat jij wenst, en moge jouw schoonheid zich verzetten tegen jouw wens.

Met. 1.508-509 (Apollo en Daphne)

Me miserum, ne prona **cadat** indignave laedi crura **notent** sentes, et **sim** tibi causa doloris!

- cadat, notent en sim* zijn futura. Dit is een uiting over de toekomst.
Arme ik, je zal niet voorover vallen en doornenstruiken zullen jouw benen niet schrammen, die het niet verdienen verwond te worden, en ik zal niet voor jou de oorzaak zijn van pijn!
- cadat, notent en sim* zijn conjunctivi in het praesens. En dit is een wens van Apollo (optativus).
Arme ik, moge je niet voorover vallen en mogen doornenstruiken jouw benen niet schrammen, die het niet verdienen verwond te worden, en moge ik niet voor jou de oorzaak zijn van pijn!
- cadat, notent en sim* zijn conjunctivi in het praesens. En dit is een aansporing (verbod) van Apollo (adhortativus / prohibitivus).
Arme ik, pas op dat je niet voorover valt of dat doornenstruiken jouw benen niet schrammen, die het niet verdienen verwond te worden, en laat ik niet voor jou de oorzaak zijn van pijn!

Met. 1.560-561 (Apollo en Daphne)

Tu ducibus Latiis **aderis**, cum laeta Triumphum
vox **canet** et **visent** longas Capitolia pompas;

- A. *aderis, canet* en *visent* zijn futura. Dit is een uiting over de toekomst.
Jij zult bij Latijnse aanvoerders zijn, wanneer een vrolijke stem 'Triomf' zal roepen en het Capitool lange optochten zal zien.
- B. *aderis, canet* en *visent* zijn conjunctivi in het praesens. Dit is een aansporing van Apollo (adhortativus).
Wees bij Latijnse aanvoerders, wanneer een vrolijke stem 'Triomf' roept en het Capitool lange optochten ziet.

Met. 3.149-151, Actaeon spreekt zijn vrienden toe:

Altera lucem
cum croceis invecta rotis Aurora **reducet**,
propositum **repetemus** opus;

- A. *reducet* en *repetemus* zijn futura. Dit is een uiting over de toekomst.
Wanneer een tweede Aurora het licht ... zal terugbrengen, dan zullen wij ons voorgenomen werk weer oppakken.
- B. *reducet* en *repetemus* zijn indicativi in het praesens. Dit zijn historische praesentia.
Toen een tweede Aurora het licht ... terug bracht, pakten wij ons voorgenomen werk weer op.

Met. 3.247-248 (Actaeon)

Vellet abesse quidem, sed adest, velletque videre,
non etiam sentire canum fera facta suorum.

- A. *Vellet* (twee keer) is een conjunctivus in het imperfectum. Dit is een (onvervulbare) wens van de verteller over het heden van het verhaal.
Had hij maar afwezig willen zijn, maar hij is aanwezig, en had hij maar willen toekijken, en niet de wilde daden van zijn eigen honden voelen.
- B. *Vellet* (twee keer) is een conjunctivus in het imperfectum. Dit is onmogelijke situatie in het verhaal (irrealis in het heden van het verhaal).
Hij zou weliswaar afwezig willen zijn, maar hij is aanwezig, en hij zou willen toekijken, en niet de wilde daden van zijn eigen honden voelen.

Opgdracht 3: Vertalen

- Noteer tijdens het vertalen op een apart blad de hoofdzinnen (met versnummer en vertaling) waarin een futurum, conjunctivus in het praesens of conjunctivus in het imperfectum en plusquamperfectum voorkomt.
- Benoem op dat aparte blad bij conjunctivi de gebruikswijze.

Opgdracht 4: Hoe Paris en Helena de werkelijkheid (heden, verleden, toekomst) zien

- a. Paris gebruikt het futurum veel vaker dan Helena. Lees alle zinnen waarin Paris een futurum gebruikt nog eens over (zie opdracht 3). Wat zou het verschil zijn als hij in deze zinnen een conjunctivus van het praesens had gebruikt? En wat zegt dat over zijn blik op de toekomst?
- b. Helena gebruikt de conjunctivus van het imperfectum en plusquamperfectum een paar keer. Lees alle zinnen waarin Helena dit doet nog eens over (zie opdracht 3). Wat zeggen deze zinnen over haar houding ten opzichte van Paris?
- c. Lees vers 135-139 nog eens. Wat zegt het contrast tussen de conjunctivi in vers 135-136 en de indicativi in 137-138 over Helena's houding ten opzichte van Paris?